

22.02.2023

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2021/590
Toplantı Tarihi/Sayısı : 24.1.2023/195
Karar Numarası : 2023/61
Başvuran : A.İ.Ü.
Başvuran Vekili : --
Adres :
Muhatap Kurum/Kişi : Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın infaz ve koruma memurlarınca maruz bırakıldığı eylemler nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda, başvuran özetle;

a) Elazığ 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda 14.01.2021 tarihinde darp edildiğini ve işkenceye maruz kaldığını, yumuşak odaya konulduğunu,

b) 15.01.2021 tarihinde olayla ilgili olarak gerekli mercilere başvuru yaptığını ve suç duyurusunda bulunduğunu, Elazığ Cumhuriyet Başsavcılığının ve Elazığ İnfaz Hâkimliğinin başvuruyu işlemsiz bıraktığını,

c) 14.01.2021 tarihindeki olaylara ilişkin olarak hakkında tutanak tutulduğunu, 5 gün hücreye koyma cezası aldığını ve Kurum tarafından hakkında suç duyurusunda bulunulduğunu, ancak Elazığ Cumhuriyet Başsavcılığınca kovuşturmaya yer olmadığı kararı verildiğini,

d) Kurumun 14.01.2021 tarihindeki olaylar ile ilgili görüntüleri içeren kamera kayıtlarını Başsavcılığa göndermediğini, Başsavcılığın işkence iddialarını incelemediğini, hakkında verilen disiplin cezasının haksız olarak onaylandığını, bu onay kararının yumuşak odaya konulma işlemine dayanak teşkil edeceğini,

e) Daha önce bir mahpusun kameraların olmadığı yerde dövüldüğünü, 08.05.2021 tarihinde infaz ve koruma memurlarının kendisini ölümle tehdit ettiğini, hücreye atılmak ve aç, susuz bırakılmakla tehdit edildiğini iddia etmektedir.

3. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün başvuruya ilişkin 26.08.2021 tarihli görüş yazısında özetle;

a) Başvuranın Kurum idaresine vermiş olduğu 08.01.2021 tarihli dilekçesi ile barındırıldığı odada teknik bir sorun olduğunu bildirmesi üzerine, aynı tarihte görevli personel tarafından sorunun çözümü için odasına gidildiğinde “Bugün neden geldin, çık git şimdi, sıcak su gününde gel. Şimdi neden geldin?” şeklinde bağırarak görevli personele agresif tavırlar sergilediği, bunun üzerine görevli personel tarafından başvurana sakinleşmesi ve bu tutumundan vazgeçmesi adına gerekli telkinlerde bulunulduğu, ancak

başvuranın eylemini tekrarlaması üzerine görevli personelin durumu sorumlu infaz ve koruma başmemuruna bildirdiği ve söz konusu disiplinsiz eylemi nedeniyle hakkında tutanak tutularak disiplin soruşturması başlatıldığı, yapılan soruşturma neticesinde, anılan Kurum Disiplin Kurulunun 14.01.2021 tarihli kararı ile eylemine uygun disiplin cezası ile cezalandırıldığı, verilen disiplin cezasına karşı yapmış olduğu şikâyet başvurusu neticesinde, Elazığ İnfaz Hâkimliğinin 01.03.2021 tarihli kararı ile şikâyet başvurusunun kabulüne ve başvurana verilen disiplin cezasının iptaline dair karar verildiği, bu karara karşı Cumhuriyet savcısı tarafından ağır ceza mahkemesine itiraz edildiği, Elazığ 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 09.03.2021 tarihli kararıyla itiraz başvurusunun kabulü ile Elazığ İnfaz Hâkimliğinin 01.03.2021 tarihli iptal kararının kaldırılmasına karar verildiği,

b) 14.01.2021 tarihinde başvuranın haftalık telefon görüşüne çıkarıldığı esnada görevli personel tarafından yapılan üst aramasına karşı gelerek “Bu şekilde beni arayamazsın. Her zaman buradayız. Neden bu kadar arıyorsunuz bir şeyler buldun mu?” söyleminde bulunarak bağırma ve agresif tavırlar sergilemeye başlaması üzerine, Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in 10’uncu maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca, görevli personel tarafından hükümlünün eylemine karşı zor kullanma yetkisinin sınırı aşılmadan ölçülü ve orantılı bir şekilde müdahale edilerek sakinleşmesi, kendisine ve bir başkasına zarar vermemesi ve kişi ve kurum güvenliği açısından nöbetçi müdürün bilgisi ve onayı dahilinde doku hasarı ve travma engelleyici odaya alındığı, söz konusu kamera kayıtlarının tetkikinden de anlaşıldığı üzere, başvurana karşı herhangi bir kötü muamele yapılmasının söz konusu olmadığı, bunun yanı sıra başvuranın olay tarihinde genel adli muayene raporu aldırılmak üzere kurum revirine çıkarıldığı, kurum doktoru tarafından yapılan muayene sonucunda, düzenlenen genel adli muayene raporunda, “Genel durum iyi şuuru açık koopere oryante. Darp cebir izine rastlanılmamıştır.” şeklinde not düşüldüğü, ayrıca olaya ilişkin olarak tutanak tutulduğu ve başvuran hakkında disiplin soruşturması başlatıldığı, yapılan disiplin soruşturması neticesinde anılan Kurum Disiplin Kurulunun 25.01.2021 tarihli ve sayılı kararı ile eylemine uygun disiplin cezası ile cezalandırıldığı,

c) Başvuranın verilen disiplin cezasına karşı infaz hâkimliğine yapmış olduğu şikâyet başvurusu neticesinde, Elazığ İnfaz Hâkimliğinin 04.03.2021 tarihli kararı ile şikâyet başvurusunun reddine dair karar verildiği, bu karara karşı da ağır ceza mahkemesine yapmış olduğu itiraz başvurusu neticesinde, Elazığ 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 19.03.2021 tarihli kararı ile itiraz başvurusunun reddine dair karar verildiği, ayrıca başvuran tarafından her ne kadar 08.05.2021 tarihinde, kurumda görevli personel tarafından tehdit edildiği iddia edilmiş ise de, yapılan araştırma sonucunda, başvuranın söz konusu iddiası ile ilgili Kurum idaresine herhangi bir şikâyet talebinin bulunmadığının tespit edildiği,

d) Bahse konu başvuruda geçen iddialara ilişkin olarak, Ceza İnfaz Kurumu idaresi ve görevli personelin görevlerini icra yönünden herhangi bir kusur ve ihmalinin bulunmadığı, yapılan işlem ve uygulamaların ilgili mevzuat gereğince ve usulüne uygun olarak yerine getirildiği ifade edilmiştir.

4. Başvuran tarafından söz konusu yazıya cevaben 20.09.2021 tarihli görüşünde özetle;

a) Gerek Elazığ İnfaz Hâkimliği gerekse Elazığ 1. Ağır Ceza Mahkemesinin olaya ilişkin olarak kamera kayıtlarını ve kendisi tarafından sunulan şahitlerin beyanlarını dikkate almadığını,

b) Çeşitli vesilelerle hakkında tutanak tutulmasının ve suç duyurusunda bulunulmasının amacının iyi

halli olmadığını belgelemeye çalışmak olduğunu,

c) Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün, verdiği cevapta kamera kayıtlarında yaşanan olaylardan söz etmeyip mevzuattan bahsettiğini,

d) Kendisinin, hakkındaki soruşturmaya dair verilen karardaki beyanında da belirttiği gibi hiçbir olumsuz davranış sergilemediğini, kimseye karşı gelmediğini, el kol hareketi yapmadığını, kimseye saldırmadığını, diğer mahpusları galeyana getirecek hiçbir şey yapmadığını, bu iddiaların kendisine yapılan zulmü yasal zemine oturtmaya yönelik olduğunu ve kendisine yönelik bu eylemlerin daha önce tasarlandığını, 08.05.2021 tarihinde telefon görüşmesine çıktığında yumuşak odaya alınmakla tehdit edildiğini, Genel Müdürlüğün cevabında belirtilenin aksine konu ile ilgili olarak Elazığ Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunduğunu belirtmiştir.

5. Elazığ 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun, başvuruda yer alan iddialar hakkında sunduğu 14.01.2022 tarihli yazısında özetle;

a) 14.01.2021 tarihinde saat 10.00 sularında başvuranın odasından görevli infaz koruma memuru tarafından haftalık telefon görüşüne çıkarıldığı esnada oda dışında üst araması yapılırken üst aramasına karşı gelerek “Bu şekilde beni arayamazsın, her zaman buradayız ne bu kadar arıyorsunuz bir şeyler buldun mu?” diyerek bağırma ve agresif tavırlar sergilemeye başladığı; blokta görevli personel tarafından aramaya engel olmaması ve telefon görüşünü yapması söylenmesine rağmen yine de üst aramasına karşı çıktığı, aynı davranışlarına devam ettiği; bunun üzerine görevli memurlar tarafından olaya müdahale edilerek vardiya baş memuruna haber verildiği, vardiya baş memuru geldiğinde başvuranın baş memura da “Siz bana dokunamazsınız siz kim olduğunuzu sanıyorsunuz sıradan bir memursunuz kimse ses çıkarmıyor size alışmışsınız hepinize tek görüşeceğiz.” diyerek agresif tavırlarına devam ettiği ve personele saldırmaya çalıştığı, görevli personelin orantılı güç kullanarak hükümlüyü etkisiz hale getirdiği,

b) Başvuranın diğer mahpusları galeyana getirmeye çalıştığı ve kurum güvenliğini tehlikeye sokmak istediği, görevli personele yönelik “Sizinle tek teke hesaplayacağız anne babanız sizi tanıyamayacak tek tek hepinizin anne babası sizin videolarınızı izleyecek” diyerek personele yönelik tehditlerine devam ettiği, diğer mahpusların etkilenmemesi için ağzının kapatıldığı ve ivedilikle Kurum Nöbetçi Müdürüne ve Kurum Müdürüne bilgi verildiği, yumuşak malzemeyle kaplı odaya götürülürken “15 Temmuzun intikamını bu şekilde mi almaya çalışıyorsunuz yine hepinizle hesaplaşacağız elbet buradan çıkacağız hepinizle görüşeceğiz” şeklinde tehditlerine devam ettiği,

c) Başvuranın, başvurusunda 08.05.2021 tarihinde infaz ve koruma memurları ile sıkıntı yaşadığını ve tehdit edildiğini beyan etmiş ise de; bu tarihte herhangi bir olay yaşanmadığı, şahsın konu hakkında Ceza İnfaz Kurumuna başvurusu bulunmadığı, Kurumda görev yapmakta olan personelin herhangi bir kasıt, kusur veya ihmali bulunmadığından adli ve idari soruşturma yapılmadığı ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. 20.4.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumun; “*özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” ile görevli olduğu düzenlenmiştir. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrasında, yargı yetkisinin kullanılmasına

ilişkin işlemlerin başvuru konusu olamayacağı hükme bağlanmıştır.

7. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” hususunun düzenlendiği 48’inci maddesinin birinci fıkrasına göre; “*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur.*”

8. Aynı Yönetmelik’in 48’inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde; Kuruma yapılan başvuruların; “*Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıncaya karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı*” yönlerinden inceleneceği düzenlenmiştir.

9. Mezkûr Yönetmeliğin “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesinin ikinci fıkrasına göre; “*Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; “*özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın, infaz ve koruma memurlarıncaya maruz bırakıldığı eylemler nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği yönündeki iddiası, konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

11. Başvuran, infaz ve koruma memurları tarafından darp edildiğini, işkenceye maruz bırakıldığını ve tehdit edildiğini iddia etmiştir. Başvuru dosyasındaki bilgilere göre; 14.01.2021 tarihli olaya ilişkin olarak aynı gün içerisinde Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğüne başvuran hakkında Elazığ Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmuş; bunun üzerine Başsavcılık tarafından, 31.03.2021 tarihli dosya hakkında “görevi yaptırmamak için direnme suçu hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair” karar verilmiştir. Karara karşı itiraz, Elazığ 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin 10.12.2021 tarihli kararı ile reddedilmiş ve karar kesinleşmiştir.

12. 14.01.2021 tarihli olaya ilişkin olarak başvuran hakkında ayrıca, Kurum görevlilerine hakaret veya tehditte bulunduğu gerekçesiyle Elazığ 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü Disiplin Kurulu Başkanlığının 25.01.2021 tarihli kararı ile “5 Gün Hücreye Koyma” disiplin cezası verilmiştir. Başvuran, söz konusu karara karşı şikâyet yoluna başvurmuş, Elazığ İnfaz Hâkimliği şikâyete ilişkin olarak 04.03.2021 tarihli kararı ile itirazı reddetmiş; başvuranın İnfaz Hâkimliğinin kararına karşı itirazı ise, Elazığ 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 19.03.2021 tarihli kararı ile reddedilmiştir. Disiplin cezasının bu karar ile kesinleşmesi üzerine söz konusu ceza 16.04.2021 tarihinde infaz edilmiştir.

13. Öte yandan aynı olay hakkında başvuranın müşteki, Elazığ 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü’nün şüpheli sıfatı ile yer aldığı ve soruşturmanın kasten yaralama ile görevi kötüye kullanma suçlarına ilişkin olduğu dosya kapsamında yürütülen soruşturma evresi sonucunda, Elazığ Cumhuriyet Başsavcılığının 22.11.2021 tarihli kararı ile “kovuşturmaya yer olmadığına dair karar” verilmiştir. Anılan karara karşı başvuran tarafından yapılan itirazın, Elazığ 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin

10.12.2021 tarihli kararı ile reddine karar verilmiştir. Keza, 4.02.2022 tarihli yazısıyla Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Elazığ Cumhuriyet Başsavcılığına, başvuranın talebine cevaben Elazığ 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin söz konusu kararı aleyhine kanun yararına bozma yoluna gidilmediğini bildirmiştir.

14. Başvuranın kötü muamele iddiaları; Elazığ 1. Ağır Ceza Mahkemesinin, 09.03.2021 tarihli Elazığ İnfaz Hâkimliğinin başvuran hakkındaki disiplin cezasının iptaline ilişkin 01.03.2021 tarihli kararının kaldırılması yönündeki kararı, Elazığ Cumhuriyet Başsavcılığının, Elazığ 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü hakkındaki 22.11.2021 tarihli kovuşturmayaya yer olmadığı kararı, söz konusu karara karşı itirazın reddine ilişkin Elazığ 1. Sulh Ceza Hâkimliğinin 10.12.2021 tarihli kararı ve yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte ele alındığında; başvurunun yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olduğu, dolayısıyla 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesi kapsamında anlaşılmıştır.

15. Yukarıda açıklanan nedenlerle ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci ve 67'nci maddeleri çerçevesinde mevcut başvurunun "**kabul edilmez**" olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
 2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
 3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,
- 24.01.2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan
(İzinli)

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi
(İzinli)

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi
(İzinli)

Saffet BALIN
Kurul Üyesi
(İzinli)

Ünal SADE
Kurul Üyesi

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi